

Diyabetik ayak enfeksiyonunda osteomyelit ile ilgili risk faktörlerinin analizi

Doç. Dr. Şafak ÖZER BALİN
Fırat Üniversitesi Tıp Fak
Enfeksiyon Hastalıkları ve Klinik Mikrobiyoloji AD
ELAZIĞ

Giriş:

- Diyabetes mellitus, tüm dünyada oldukça sık görülen kronik metabolik bir hastalıktır.
- Erişkinlerde DM sıklığı yıllar içinde artış göstermektedir.
- Günümüzde 415 milyon kişiyi etkilediği bilinmekte ve bu sayının **2040 yılında 642 milyona ulaşması** beklenmektedir

- Diyabetik hastaların yaklaşık % 15-25'de **yaşamlarının herhangi bir döneminde** diyabetik ayak ülseri gelişmektedir
- Ayak ülserleri diyabetik hastalarda amputasyonun büyük bir kısmından sorumludur

- **Enfeksiyon**, diyabetik ayak yaralarının yarısından fazlasında görülür.
- DAE, yüzeysel enfeksiyondan, derin doku ve kemik tutulumuna kadar değişebilen geniş bir klinik yelpaze de görülebilir
- Orta derece enfeksiyonların %20'sinde, şiddetli enfeksiyonların %50-60'ında **osteomyelit** de eşlik eder
- Diyabetik ayak enfeksiyonu, **hem uzuv kaybına yol açar hem de yaşamı tehdit eder**
- Özellikle diyabetik ayak osteomyeliti, **ampütasyon riski çok daha yüksektir.**

- Amputasyonun önlenmesi için DAE'nun doğru tanımlanması ve eşlik eden osteomyelitin erken teşhisi çok önemlidir. Ancak DAE şiddetini belirlemek, **osteomyeliti saptamak her zaman erken evrede kolay değildir**
- Osteomyelit tedavisinde ki gecikme; **tekrarlayan ayak ülserlerine yol açarak, cerrahi girişim gereksinimini arttırmakta ve antibiyotik tedavi süresini uzatmaktadır**
- **Uzun süreli antibiyotik maruziyeti, patojen direnci, gastrointestinal sorunlar ve akut böbrek hasarı gibi komplikasyonlara neden olabilir**

Amaç:

Bu çalışmada;

- ✓ Klinik ve laboratuvar bulguları kullanılarak,
- ✓ Diyabetik ayak enfeksiyonunda osteomyelit için bağımsız risk faktörlerinin belirlenmesi,
- ✓ Böylece erken tanıya olanak sağlaması hedeflenmiştir.

Gereç ve Yöntem:

- 2020-2022 tarihleri arasında hastanemize başvuran, diyabetik ayak enfeksiyonu tanılı hastaların katılımıyla gerçekleştirildi.
- DAE olan hastalar, Amerika Enfeksiyon Hastalıkları Derneği-Uluslararası Diyabetik Ayak Çalışma Grubu (Infectious Diseases Society of America-International Working Group on the Diabetic Foot (IDSA-IWGDF) sınıflamasına göre **hafif, orta ve şiddetli** olmak üzere alt gruplarına ayrıldı.
- **DAE evresine eşlik eden kemik enfeksiyonu ayrıca** belirtildi

İnfeksiyon Klinik Bulguları

İnfeksiyon bulgusu yok

1 (İnfekte değil)

İnfeksiyon + inflamasyon bulguları **en az 2 si**

Lokal hassasiyet veya ağrı

Lokal ısı artışı

Ülser etrafında eritem >0.5 ve <2 cm ,

Pürülan akıntı

2 (hafif)

Lokal infeksiyon bulguları, **eritem ≥ 2 cm** veya deri ve derialtı dokulardan daha derin derin doku tutulumu (kemik, kas, eklem, tendon) **Sistemik bulgu yok**

3 (orta)

3 (O)

Kemik tutulumu varsa

Herhangi bir ayak infeksiyonu ve SIRS bulgularından en az 2 si

■ Ateş 38°C veya 36°C ,

■ Nabız >90 dak

■ Solunum >20 , $\text{PaCO}_2 <32$ mmHg

■ Lökosit >12.000 veya <4.000 veya $\geq \%10$ band

■ Kemik tutulumu

4 (ciddi)

4 (O)

- ✓ Herhangi başka bir enfeksiyon şüphesi olan,
  - ✓ Malignite,
  - ✓ Enflamatuar hastalık öyküsü bulunan ve
  - ✓ IDSA-IWGDF sınıflamasına göre evre 1 olan ya da
  - ✓ 18 yaşının altında olan hastalar ise **çalışmadan dışlandı.**
-
- Birden çok DAE tanısıyla hastane başvurusu olan hastaların **sadece ilk başvuruları** değerlendirmeye alındı

- Hastaların demografik özellikleri ile laboratuvar parametreleri hastane elektronik kayıt sisteminden retrospektif taranarak elde edildi.
- **Amputasyon kararı** cerrahın enfekte vücut bölümünün klinik değerlendirmesine dayalı olarak ve **enfeksiyon kontrolü için en son yöntem** olarak tercih edildi.

- Verilerin istatistiksel analizi için SPSS-22 paket programı kullanıldı.
- Değişkenlerin normal dağılımlarını kontrol etmek için görsel (histograms, probability plots) ve analitik yöntemler (Kolmogorov-Smirnov/Shapiro-Wilk's testi) uygulandı. Normal dağılım gösteren sürekli değişkenler için mean ($\pm$ standard deviation), normal dağılım göstermeyen veriler median (minimum-maximum) olarak sunuldu. Kategorik değişkenler ise frekans ve yüzde şeklinde gösterildi. Veri dağılımının normalliğine bağlı olarak sürekli değişkenleri karşılaştırmak için Mann-Whitney U testi veya Student's t-testi uygulandı. Kategorik değişkenlerin karşılaştırılmasında Pearson Chi-square ile Fisher Exact testi kullanıldı.
- Osteomyelit bağımız risk faktörleri için demografik ve laboratuvar değişkenler, tek değişkenli ve çok değişkenli lojistik regresyon testleri ile analiz edilerek belirlendi. Regresyon analizine ait sonuçlar Odds Ratio (OR) ve %95 güven aralığı ile sunuldu.
- $P < 0.05$ değerindeki farklılıklar anlamlı kabul edildi.

Bulgular:

- Çalışmaya **247 hasta** dahil edildi.
- Bu hastaların **162 (%65,5)'si** erkekti.
- Hafif enfeksiyon: **73 (%29.5)**, Orta enfeksiyon: **96 (%38.8)**, Şiddetli enfeksiyon: **78 (%31.5)**
- Orta enfeksiyonu olan hastalarının **27 (%28.1)** 'sinde ve Şiddetli enfeksiyon olan hastalarının **68 (%87.1)**'inde olmak üzere **95 (%38.5)** hastada osteomyelit saptandı.

Osteomyeliti olan ile olmayan hastalar arasında,

- ✓Yaş,
- ✓Beyaz küre (BK),
- ✓C-reaktif protein (CRP),
- ✓Prokalsitonin (PCT),
- ✓Nötrofil-lenfosit oranı (N/L),
- ✓C-reaktif protein/albumin (CRP/albumin) ve
- ✓Eritrosit sedimentasyon hızı (ESH) açısından istatistiksel açıdan anlamlı fark saptandı ($p<0.05$).

Tablo 1: Osteomyelit varlığına göre hasta verileri ve aralarındaki ilişki

	Osteomyelit olan (n:95)	Osteomyeliti olmayan (n:152)	p
Yaş	63.9±17	59.9±15.2	0.031
Cinsiyet (E)	61 (%37.9)	100 (%62.1)	>0.05
BK	10.860 (2.820-22.400)	8.530 (3.810-26.570)	0.005
ESH	84 (18-130)	56.5 (5-124)	<0.001
CRP	86.1 (4.2-211)	24.6 (3.1-211)	<0.001
PCT	0.13 (0.05-29)	0.12 (0.05-9.4)	<0.001
HbA1c	10.9 (5.5-15.1)	10.9 (5.9-15)	0.509
Glukoz	240 (55-704)	251 (36-730)	0.743
N/L	5.5 (0.09-38.7)	3.2 (0.24-29.3)	0.001
CRP/albumin	23.1 (1-74)	7.1 (0.7-117)	<0.001

Osteomyelit için tek yönlü analizde,

- ✓ Artan yaş,
- ✓ BK,
- ✓ N/L,
- ✓ CRP,
- ✓ ESH,
- ✓ CRP/albumin prediktif faktörler iken,

Çok yönlü analizde sadece artmış ESH önemli bir parametre olarak karşımıza çıkmaktadır

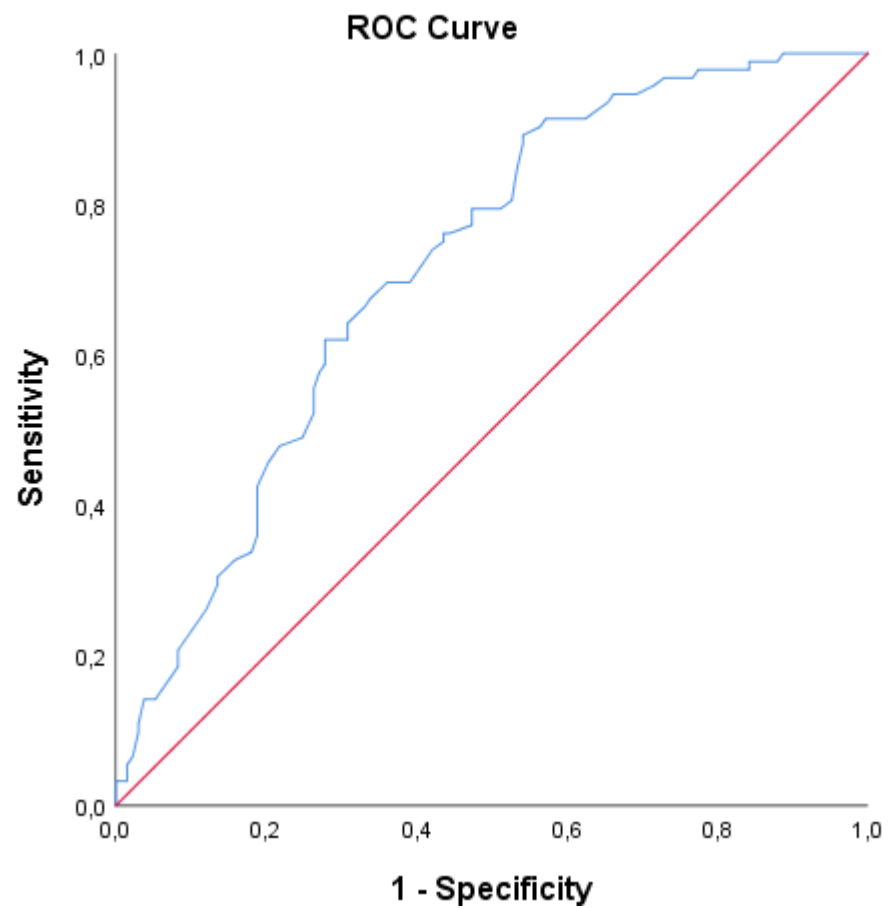
Tablo 2: Osteomyelit ile ilişkili risk faktörlerinin tek ve çok değişkenli analizi

Faktörler	Tekli analiz		Çoklu analiz	
	OR (95% CI)	p	OR (95% CI)	p
Yaş	0.977(0.957-0.997)	0.025		0.053
Cinsiyet	1.093(0.638-1.872)	0.746		
BK	0.991(0.986-0.999)	0.008		0.513
N/L	0.934(0.890-0.981)	0.006		0.445
CRP	0.992(0.988-0.996)	<0.001		0.096
PCT	0.782(0.566-1.080)	0.135		
ESH	0.972(0.962-0.982)	<0.001	0.973(0.960-0.986)	<0.001
CRP/albumin	0.977(0.965-0.989)	<0.001		0.146
HbA1c	1.038(0.930-1.157)	0.508		
Glukoz	1.001(0.999-1.003)	0.606		

- Osteomyelit varlığını ön görmede ROC eğrisi ile ESH için Area Under Curve (AUC) **0.717** ($p < 0.001$) saptandı.
- Likelihood Ratio (LR) test sonuçlarına göre **cut-off değerini** ESH için **>74.5 mm/saat** (sensitivity %62, specificity %72, 95%CI:0.651-783) olarak bulundu

	AUC	Cut-off value	Sensitivity	Specificity	95%CI	p value
ESH	0.717	74.5	0.620	0.72	0.651-0.783	<0.001

Sonuç:

- Çalışmamızda osteomyeliti olan ve olmayan hastalar arasında artmış yaş, BK, CRP, PCT, N/L, CRP/albumin ve ESH önemli oranda yüksek olmakla beraber **çok yönlü analizde** sadece yüksek ESH düzeyi, osteomyeliti ön görmede bağımsız risk faktörü olarak saptandı.
- ESH, **>74.5mm/saat** olması
- DAİ olan hastalarda, yüksek ESH düzeyinin dikkate alınması gerektiği ve böylece osteomyelitinin saptanmasına katkı sunacağı sonucuna varılabilir

TEŐEKKÜR EDERİM...